

ผลกระทบ จากวิกฤตการณ์ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีต่อเศรษฐกิจชุมชน: ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

อ้อมใจ วงษ์มณฑา

จากหลักฐานเอกสารโบราณของจีน อาหรับ ซวา มลายู และจารึกของชาวอินเดียที่ปรากฏนามเมืองของรัฐสำคัญแห่งหนึ่งบนแหลมมลายู ซึ่งออกเสียงตามสำเนียงในแต่ละภาษา เช่น หลังยาซัว หลังยาซีเจีย (ภาษาจีน) เล็งกะสุกะ (ภาษาซวา) ลังคะสุกา (ภาษาอาหรับ) ลังกะสุกะ ลังกาสุกะ (ภาษามลายู) นักวิชาการสันนิษฐานว่า น่าจะเป็นชื่อเมืองเดียวกันที่เคยตั้งอยู่ในรัฐเคดะห์ ประเทศสหพันธรัฐมาเลเซีย และจังหวัดปัตตานีในประเทศไทย เมืองปัตตานีได้ชื่อว่าเป็นหัวเมืองฝ่ายใต้ปลายแหลมมลายู มีฐานะเป็นเมืองประเทศราชของกรุงศรีอยุธยามาตั้งแต่รัชสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ และอยู่ภายใต้อำนาจของกษัตริย์กรุงศรีอยุธยาเรื่อยมา แม้ว่าปัตตานีเป็นเมืองประเทศราชของกรุงศรีอยุธยาก็ตาม แต่ด้วยเหตุที่เมืองปัตตานีมีความเจริญมั่นคงทางเศรษฐกิจเป็นอย่างดี ทำให้เจ้าเมืองปัตตานีต้องการเป็นอิสระหลายครั้ง ต่อมาใน พ.ศ. 2146 สมเด็จพระนเรศวรมหาราช มีรับสั่งให้ออกญาเดโชยกทัพไปตีเมืองปัตตานี เพื่อยึดเข้าไว้ในพระราชอำนาจ แต่ไม่สำเร็จ เนื่องจากปัตตานีได้รับการช่วยเหลือจากพ่อค้าชาวยุโรป ทั้งอาวูรป็นใหญ่และทรัพย์สินเงินทอง ในสมัยพระเพทราชา (พ.ศ. 2231-2245) เมืองปัตตานีไม่พอใจในการสถาปนาขึ้นใหม่ของกษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยา จึงประกาศไม่ยอมขึ้นกับกรุงศรีอยุธยาอีกครั้งทำให้ปัตตานีเป็นอิสระต่อเนื่องมาก

ประชาชนเมืองปัตตานีส่วใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ก่อนหน้านั้นนับถือศาสนาพุทธและพราหมณ์ และเปลี่ยนมานับถือศาสนาอิสลามหลังจากที่อาณาจักรศรีวิชัยเสื่อมอำนาจลง

ด้านการปกครองจังหวัดปัตตานีแบ่งการปกครองออกเป็น 12 อำเภอ ได้แก่ อำเภอกะพ้อ โคกโพธิ์มายอ พังยางแดง ปะนาละ อำเภอเมืองปัตตานี แม่ลาน ไม้แก่น ยะรัง ยะหริ่ง สายบุรี และหนองจิก ประชากรส่วนใหญ่ทำการประมงและค้าขาย เหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีความยาวนานมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่และการประกอบอาชีพของประชาชนเป็นอย่างมาก ได้แก่ 1) ปัญหาความรุนแรงในระดับท้องถิ่น และส่งผลกระทบโดยภาวะต่อระดับประเทศ 2) ปัญหาความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม 3) ปัญหาแนวคิดทางศาสนาแบบจารีตนิยม 4) ปัญหาการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่อยู่ในระดับต่ำ ตลอดจนรวมถึงปัญหาความยากจน และปัญหาด้านการศึกษา 5) ปัญหาการควบคุมชายแดน และการจัดระเบียบชายแดน ซึ่งรวมถึงปัญหาความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านด้วย 6) ปัญหาอาชญากรรมและอิทธิพลมืดในท้องถิ่น 7) ปัญหาการขาดเอกภาพและการแก่งแย่งแข่งขันกันระหว่างหน่วยราชการในพื้นที่

8) ปัญหาการขาดประสิทธิภาพและการคอร์รัปชันของระบบราชการ ทิศนะของข้าราชการต่อปัญหาความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ ภาษา ศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งส่งผลให้เกิดการปฏิบัติที่ไม่ดีต่อกลุ่มชนมุสลิม

ผลกระทบจากวิกฤตการณ์ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีต่อเศรษฐกิจชุมชน พบว่าเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีผลทำให้ชุมชนต้องประสบกับปัญหาด้านเศรษฐกิจเกิดความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ นักลงทุนไม่มั่นใจในความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ทำให้นักลงทุนเกิดความไม่มั่นใจในการลงทุน สถาบันการเงินในชุมชนไม่มั่นคง รายได้ของชุมชนลดลง แรงงานย้ายถิ่นออกจากชุมชนไปทำงานที่อื่น ขาดเงินทุนหมุนเวียน ชุมชนเปลี่ยนโครงสร้างจากเกษตรกรรมเป็นอุตสาหกรรมครัวเรือน พืชผลทางการเกษตรเสียหายถูกทิ้งร้าง ลดการผลิตและการบริการ ทรัพยากรธรรมชาติถูกนำไปใช้ เป็นปัจจัยในการผลิตทำให้ถูกทำลายมากขึ้น สินค้าอุปโภคบริโภคมีน้อยและการทำมาหากินจากซื้อมาขายไป เปลี่ยนเป็นการผลิตและบริการ การกระจายรายได้ไม่ทั่วถึง ค่าจ้างแรงงานต่ำ ธุรกิจชุมชนหยุดชะงักทำให้ฐานะความเป็นอยู่ยากจนลง ก่อให้เกิดใจร้ายร้าย นำความไม่สงบสุขมาสู่ประชาชนและเป็นช่องทางให้ฝ่ายตรงข้ามอาศัยเหตุแห่งความยากจน โฆษณาชวนเชื่อหรือเข้าแทรกแซงได้ง่าย ทำให้การปกครองเป็นไปโดยยากลำบาก รัฐบาลจะต้องทุ่มเทกำลังคน กำลังงบประมาณไปที่การปราบปรามเพื่อรักษาความสงบ ซึ่งเป็นวิกฤตการณ์สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศและเพื่อแก้ไขปัญหความมั่นคงของจังหวัดชายแดนภาคใต้ รัฐบาลจึงได้จัดตั้งศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ขึ้น เมื่อ พ.ศ. 2542 เพื่อ

เป็นหน่วยอำนวยความสะดวกในการพัฒนาข้าราชการ และประสานแผนพัฒนาเศรษฐกิจ พร้อมกับให้ จัดตั้งกองบัญชาการพลเรือนตำรวจทหารที่ 43 (พตท.) ทำหน้าที่ดูแลและแก้ไขปัญหาความไม่สงบ เรียบร้อยในพื้นที่

ประชาชนมีสภาพปัญหาจากเหตุการณ์ ความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในด้านปัญหาความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาทุกอย่าง ทำให้ เสียสุขภาพกายและสุขภาพจิต เหตุการณ์ความไม่ สงบทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น มีผู้ก่อการร้าย โจรปล้น ชุกชุม ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวไม่มั่นคง ไม่สามารถออกไปทำมาหากินได้อย่างปกติ รายได้ ไม่พอเลี้ยงครอบครัว เกิดภาวะการว่างงาน เกิดการ โยกย้ายไปทำมาหากินที่อื่นชั่วคราว และสภาพ ปัญหาจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัด ชายแดนภาคใต้คือปัญหาค่าจ้างแรงงานถูกกดต่ำ หนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้น ได้รับความเสียหายด้าน ทรัพย์สินจากเหตุการณ์ความรุนแรงที่ผ่านมา มีการแทรกแซงจากบุคคลภายนอก นายทุนและเจ้าแก่ พืชผลทางการเกษตรเสียหาย

จากการเปรียบเทียบประชากรที่มีเพศ ระดับ การศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกัน ได้รับผลกระทบจากวิกฤตการณ์ 3 จังหวัดชายแดน ภาคใต้ที่มีต่อเศรษฐกิจชุมชนแตกต่างกัน เพศเป็น ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเผชิญปัญหา และเนื่องจาก เพศถูกกำหนดโดยสังคมให้เพศชายเป็นผู้นำ ครอบครัวยุคใหม่และสังคมทั่วไป ส่วนเพศหญิงมีบทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบภายในครอบครัวและมีความ คัดค้านจากสังคมน้อยกว่าเพศชาย เพศหญิง เป็นเพศที่มีความละเอียดถี่ถ้วน สามารถควบคุม อารมณ์ได้ดีกว่าเพศชาย ซึ่งมีอารมณ์ฉุนเฉียว โกรธง่าย ดังนั้นเพศชายจึงได้รับผลกระทบจาก

การเสริมสร้างสันติภาพ
อย่างยั่งยืน
ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
ต้องคำนึงถึงระบบ
การอยู่ร่วมกัน
อย่างถูกต้อง เป็นธรรม
และเสมอภาคของคนในพื้นที่
ต้องมีการส่งเสริม
การดำเนินชีวิต
ที่สอดคล้องกับวัฒนธรรม
ความเชื่อองแต่ละกลุ่มคน
ศาสนธรรม
และเศรษฐกิจพอเพียง

เหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นต่างจากเหตุหญิง ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน จะได้รับ ผลกระทบต่างกัน ประชาชนที่มีการศึกษาสูงจะมี แนวโน้มที่จะได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่ สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มากกว่า ประชาชนที่มีการศึกษาน้อยกว่า แสดงว่าประชาชน ที่มีความรู้ มีความสามารถในการตัดสินใจเผชิญ ปัญหาได้ดีกว่า ประชาชนที่มีอาชีพและรายได้เฉลี่ย ต่อเดือนต่างกันจะได้รับผลกระทบจากวิกฤตการณ์ ที่แตกต่างกันตามสภาพอาชีพและรายได้ที่ได้รับ ซึ่ง ประชาชนที่มีอาชีพและรายได้ที่ดีกว่าจะมีฐานะทาง เศรษฐกิจดี มีความพร้อมที่จะเผชิญปัญหามากกว่า ประชาชนที่มีอาชีพและรายได้ที่ต่ำกว่า

แนวทางแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจชุมชนเมื่อมี เหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นพบว่าประชาชนมี แนวทางแก้ไข โดยใช้วิธีการยึดถือแนวพระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหา ย้าย ไปทำงานที่อื่นซึ่งมีรายได้ดีกว่า ให้ความร่วมมือกับ ชุมชนภาครัฐในการสร้างงานในชุมชนให้พอเพียง ปรีชากับทางราชการและคนในชุมชนเพื่อแก้ปัญหา เศรษฐกิจร่วมกัน ขอความช่วยเหลือจากทางราชการ เช่น ขอรับการสนับสนุนด้านเงินทุน การฝึกฝนอาชีพ ฯลฯ ปรับเปลี่ยนเวลาและวิธีการทำมาหากินและ แนวทางแก้ไขปัญหาอีกวิธีหนึ่งคือ เข้าร่วมกิจกรรม

ในทางเศรษฐกิจของชุมชน เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้าน โครงการร้านค้าชุมชน เป็นต้น บริโภคสินค้าที่ผลิตภายในชุมชนมากกว่าการนำเข้า สินค้าจากภายนอกชุมชน เพิ่มผลผลิตภายในชุมชน ให้มีปริมาณและคุณภาพมากขึ้น คัดค้านและ รวมตัวเรียกร้องภาครัฐให้ช่วยแก้ปัญหาเศรษฐกิจ ชุมชน

ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาคือ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และความสงบสุขอย่าง ถาวรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือการยอมรับ ความแตกต่างทางสังคม มีความจริงใจและให้เกียรติ ซึ่งกันและกัน การเปิดโอกาสให้ผู้นำมุสลิม ผู้นำศาสนา นักวิชาการ นักการเมือง สื่อมวลชน มีส่วนร่วมในการ แก้ไขปัญหา ใช้การเมืองนำการทหาร ให้หลักศาสนา เป็นข้อพิจารณาแก้ไขปัญหา การใช้งานมวลชน สัมพันธ์ ยกกระตือรือร้นกับประเทศมุสลิม และพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้เป็นรูปธรรม ชัดเจน

การเสริมสร้างสันติภาพอย่างยั่งยืนในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ต้องคำนึงถึงระบบการอยู่ ร่วมกันอย่างถูกต้อง เป็นธรรม และเสมอภาคของ คนในพื้นที่ ต้องมีการส่งเสริมการดำเนินชีวิตที่ สอดคล้องกับวัฒนธรรมความเชื่อของแต่ละกลุ่มคน ศาสนาธรรมและเศรษฐกิจพอเพียง ต้องมีกระบวนการ สร้างความเชื่อถือและไว้วางใจซึ่งกันและกัน และ ร่วมมือกันสร้างระบบการศึกษาการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ ระบบความยุติธรรม การกระจายอำนาจ และการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น เพื่อ ความสมดุล ปลอดภัย สมานฉันท์และการมีสันติสุข ทั่วพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในการนี้ต้องการ กลไกภาคประชาชนที่สามารถส่งเสริมกระบวนการ ที่สร้างความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมของภาคส่วน ต่าง ๆ

งานศึกษาของอิหม่าม บัวหลวง พ.ศ. 2551 มุ่งแก้ไขปัญหาโดยยึดแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางแก้ไขปัญหา ทั้งนี้เพราะเป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และการปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับชั้น ตั้งแต่ระดับครอบครัว บริษัท องค์กร หน่วยงานหรือแม้แต่ประเทศชาติ ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ โดยมีเป้าประสงค์คือ มุ่งให้เกิดความสมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ทั้งจากโลกภายในและภายนอกได้เป็นอย่างดี

จากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าการศึกษาวิจัยนี้เน้นการแก้ปัญหาตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้พระราชทานพระบรมราโชวาท ตั้งแต่ พ.ศ. 2517

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ได้ทรงมีพระราชดำริเรื่องเกษตรทฤษฎีใหม่ ในฐานะที่เป็นภาคปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมของเศรษฐกิจพอเพียงมาเผยแพร่แก่ผู้บริหารประเทศระดับสูงและพลกนิกรของพระองค์อย่างต่อเนื่อง เพื่อย้ำเตือนว่าเศรษฐกิจพอเพียงในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2536-2539 นั้นเป็นสิ่งไม่จริงยั่งยืนและก่อให้เกิดผลเสียแก่ประชาชนพระองค์ได้ทรงย้ำความเข้าใจใหม่ในความหมายของความพอประมาณ ความมีเหตุผล และความมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยมีเงื่อนไขความสำเร็จของความรอบรู้และความมีคุณธรรมนำไปสู่ชีวิตที่มีความสุข สมดุลและยั่งยืน แนวคิดนี้จึงเป็นมรดกล้ำค่าของชุมชนและสังคมไทยไม่แต่เฉพาะในด้านเศรษฐกิจเท่านั้น แต่เป็นเรื่องของสังคมด้วย ■

เอกสารอ้างอิง

อิหม่าม บัวหลวง. (2551). ผลกระทบจากวิกฤตการณ์ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีต่อเศรษฐกิจชุมชน: ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี (วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.